

1 אלקים", "לשון הוה" (היפך הענין ד"לא עברו"⁸³), על-ידי "עבודה ועמל גדול"⁸⁴, שאז ישנו גם הענין
2 ד"לפום צערא אגרא"⁸⁵.

3 ועל-דרך שמצינו שגם אצל צדיקים צריך להיות ענין התשובה, כמאמר⁸⁶ משיח אתא לאתבא צדיקייא
4 בתיובתא. ומובן, שאף-על-פי שזוהי מדריגה נעלית בתשובה, שעל זה נאמר⁸⁷ "והרוח תשוב אל האלקים
5 אשר נתנה" (כמבואר ב'לקוטי תורה' ריש פרשת האזינו) - הרי כל אופני התשובה הם ענין אחד, כך,
6 שגם תשובה זו היא למעלה מכללות ענין התורה ומצוות, כמו תשובה כפשוטה, שעל ידה נעשה "אהוב
7 ונחמד קרוב וידיד", ועד ש"מקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד בו"⁸⁸.

* * *

8 י. על-דרך האמור לעיל (סעיף ב) שבימים הראשונים דחג הפסח (שעיקרם הוא הענין דיציאת מצרים)
9 נרמזת כבר הגאולה העתידה, הנה גם בימים האחרונים (שעיקרם היא הגאולה העתידה) נרמזת גם יציאת
10 מצרים - כי: בשביעי של פסח היתה קריעת ים סוף, שאז נתבטלה אצל בני-ישראל יראת מצרים²⁸,
11 ועל-ידי-זה נשלמה היציאה ממצרים; ובאחרון של פסח אומרים בהפטרת היום: "והיה ביום ההוא יוסיף
12 גו' שנית ירו גו'⁸⁹ - נוסף על הפעם הראשונה שהיתה ביציאת מצרים, כסיום הכתוב⁹⁰: "כאשר היתה
13 לישראל ביום עלותו מארץ מצרים".

14 וזהו שגם בימים האחרונים ישנו ענין המצה וד' כוסות - בדוגמת ימים הראשונים:
15 ובהקדים - שבימים האחרונים ענין המצה הוא רק באופן של רשות (ולא כמו בימים הראשונים שזהו
16 חיוב מן התורה)⁹¹, ועל-דרך-זה בנוגע לד' כוסות, שגם בימים הראשונים אינם מן התורה, אלא מדרבנן⁹²,
17 ועל-אחת-כמה-וכמה שבימים האחרונים הרי זה רק ענין של רשות, אבל אף-על-פי-כן, הרי ידוע גודל
18 הענין ד'רשות' כו'⁹³, וכן כללות העילוי של דברי סופרים שחביבים יותר מדברי תורה⁹⁴, כמבואר בדירושי
19 חודש תשרי⁹⁵ בנוגע למעלת ניסוך המים שמדברי סופרים לגבי ניסוך היין (ונטילת ד' מינים) שמן התורה,
20 וכן בנוגע למעלת ענין ה"הקפות", אף שאינו אלא מנהג.

21 ובכן: באחרון של פסח נהגו להוסיף סעודה שלישית (גם כשאינו חל בשבת), כפי שסיפר
22 כבוד-קדושת מורי-וחמי אדמו"ר⁹⁶, שהבעל-שם-טוב היה אוכל ג' סעודות באחרון של פסח, וסעודה זו
23 היתה נקראת "משיח'ס סעודה". וכן נקבע המנהג - והולך ומתפשט - לשנות ד' כוסות בסעודה זו⁹⁷.
24 וכללות הענין בזה - שישנם כמה וכמה ענינים שנתגלו ונקבעו לאחרונה דוקא, וכדברי כבוד-קדושת
25 מורי-וחמי אדמו"ר⁹⁸, שעכשיו נקל יותר להגיע למדריגות נעלות כו' מאשר לפני חמישים או שבעים
26 שנה (שזהו מספר השנים שנקט כבוד-קדושת מורי-וחמי אדמו"ר אז, בשנת תש"ה).

27 ועל-דרך-זה בנוגע למנהגים הנ"ל באחרון של פסח, שבו מאיר גילוי המשיח, וזהו התוקף שעל-ידו
28 יכולים לצאת לעולם (כלשון כבוד-קדושת מורי-וחמי אדמו"ר, כפי שכבר נדפס⁹⁹), לעשות ממנו דירה
29 לו יתברך, ועד שנמשך ומתגלה הענין ד"כוסי רייה"¹⁰⁰, כסא דדוד מלכא משיחא¹⁰¹.

* * *

94 ראה ע"ז לה, א ובפרש"י. ירושלמי שם פ"ב ה"ז. ועוד.

95 לקו"ת דרושי סוכות עט, ד ואילך. סידור (עם דא"ח)

שער הסוכות רסח, א ואילך.

96 שיחת יום אחש"פ תש"ב ס"ג (סה"ש תש"ב ס"ע 109).

- נעתק ב"היום יום" כב ניסן, אחש"פ.

97 שיחת יום אחש"פ תרח"ץ בתחלתה (סה"ש תרח"ץ ע' 277).

98 שיחת ליל שש"פ תש"ה בסופה (סה"ש תש"ה ע' 91).

99 שיחת אחש"פ תרצ"ה ס"ב (סה"מ תשי"א ע' 240).

נעתק ב"היום יום" כג ניסן, אסרו חג.

100 תהלים כג, ה.

101 ראה יומא עו, א.

83 מלאכי ג, יח.

84 ראה תניא פט"ו.

85 אבות פ"ה מכ"א.

86 ראה זח"ג קנג, ב. לקו"ת דרושי שמע"צ צב, ב. ובכ"מ.

87 קהלת יב, ז.

88 רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ד"ז.

89 ישע"י יא, יא.

90 שם, טו.

91 ראה פסחים קכ, א. שו"ע אדה"ז או"ח סתע"ה סל"ב.

92 ראה שם קיז, סע"ב. תוס' שם קח, ריש ע"ב. שו"ע שם

סתע"ב ס"ד.

93 ראה לקו"ש חכ"ב ע' 33. וש"נ.